

Agnieszka Jacewicz
Danuta Małkowska

KADRY I PŁACE 2016

obowiązki pracodawców
rozliczanie świadczeń pracowniczych
dokumentacja kadrowa, podatkowa i ZUS

Wydanie XV uaktualnione

Stan prawny: 1 stycznia 2016 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp.k.
Gdańsk 2016

Spis treści

Wykaz skrótów	9
---------------------	---

Wstęp	11
-------------	----

Rozdział 1

Nawiązanie stosunku pracy	13
1. Charakterystyka i zasady nawiązania stosunku pracy	13
1.1. Istota stosunku pracy	13
1.2. Zanim dojdzie do podpisania umowy o pracę	24
1.3. Zawarcie umowy o pracę	25
2. Obowiązki pracodawcy wobec nowo zatrudnionych	27
2.1. Badania profilaktyczne	28
2.2. Zapoznanie z aktami prawa wewnętrznego	30
2.3. Prowadzenie akt osobowych	34
2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy	38
2.5. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego pracownika	40
2.6. Obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz podatku dochodowego	41
2.7. Obowiązki informacyjne zakładu pracy	45
3. Sankcje za naruszenie prawa pracy	45
3.1. Odpowiedzialność pracodawcy	45
3.2. Odpowiedzialność osoby prowadzącej sprawę kadrowe	47
4. Przykład – przyjęcie pracownika do pracy	49
5. Inne formy angażowania pracowników	64
5.1. Zatrudnianie młodocianych	64
5.2. Praktyka absolwencka	69

Rozdział 2

Wynagrodzenie ze stosunku pracy	75
1. Wynagrodzenie za pracę i zasady jego ustalania	75
1.1. Istota wynagrodzenia i jego elementy składowe	75
1.2. Termin wypłaty wynagrodzenia	77
1.3. Ochrona wynagrodzenia za pracę	78
1.4. Wynagrodzenie minimalne	78
2. Czas pracy i jego ewidencja	82
2.1. Normy i wymiar czasu pracy	82
2.2. Systemy czasu pracy	90
2.3. Ewidencja czasu pracy	94

2.4. Praca w dni świąteczne i w porze nocnej	99
2.5. Czas pracy kadry kierowniczej	103
2.6. Odpoczynek i przerwy w pracy	104
3. Praca w godzinach nadliczbowych	109
3.1. Istota pracy w godzinach nadliczbowych	109
3.2. Ustalenie przekroczenia norm czasu pracy	110
3.3. Rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych	114
Rozdział 3	
Rozliczanie i dokumentowanie wynagrodzeń	123
1. Procedura naliczania wynagrodzenia	123
1.1. Ustalenie przychodu pracownika	123
1.2. Składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika	125
1.3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne	130
1.4. Zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych – rozliczenie z urzędem skarbowym	133
1.5. Pozostałe potrącenia obowiązkowe z wynagrodzeń	147
1.6. Wynagrodzenie w walucie obcej	153
2. Składki finansowane przez pracodawcę	155
2.1. Składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe)	156
2.2. Składki na fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FGŚP, FEP)	163
3. Dokumentacja związana z wynagrodzeniem pracownika	175
3.1. Dokumentacja i opłacanie składek ZUS	175
3.2. Dokumentacja wynagrodzeń	181
4. Przykład miesięcznego rozliczenia wynagrodzeń	184
5. Wynagrodzenie pracownika delegowanego za granicę	196
5.1. Zasady delegowania pracowników za granicę	196
5.2. Zasady opodatkowania wynagrodzenia za pracę w przypadku oddelegowania za granicę	197
5.3. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym od przychodów z pracy uzyskanych za granicą	201
Rozdział 4	
Wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy	207
1. Urlop wypoczynkowy	207
1.1. Nabycie prawa, wymiar i zasady udzielania urlopu	208
1.2. Wynagrodzenie za czas urlopu	218
1.3. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop	226
2. Inne dni wolne od pracy	231
2.1. Urlopy okolicznościowe	231
2.2. Urlop bezpłatny	237

2.3. Urlop wychowawczy.	239
3. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy.	247
3.1. Ustalanie prawa do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego.	247
3.2. Zasady obliczania wynagrodzenia (i zasiłku) za czas niezdolności do pracy.	250
3.3. Zasady obliczania wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca.	264
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe świadczeń za czas choroby.	268
4. Przykłady obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy.	270
Rozdział 5	
Świadczenia społeczne i socjalne przysługujące pracownikom	285
1. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	285
1.1. Świadczenia związane z chorobą ubezpieczonego	288
1.2. Świadczenia społeczne związane z opieką nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny.	306
1.3. Przykłady obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego	334
2. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego.	350
3. Pozostałe świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.	353
3.1. Świadczenie przedemerytalne.	353
3.2. Zasiłek pogrzebowy.	354
3.3. Renta rodzinna	356
4. Świadczenia socjalne zagwarantowane w Kodeksie pracy.	357
4.1. Odszkodowania i rekompensaty z tytułu utraty pracy.	357
4.2. Odprawy rentowe i emerytalne.	358
4.3. Odprawa pośmiertna.	360
4.4. Ujęcie składkowe i podatkowe odpraw, odszkodowań, rekompensat.	361
Rozdział 6	
Roczne rozliczenie z urzędem skarbowym w zakresie podatku dochodowego	363
1. Deklaracja roczna o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-4R)	363
2. Informacja roczna o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-11)	364
3. Roczne obliczenie podatków PIT-40	368
3. Przykłady rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych	371
Rozdział 7	
Ochrona stosunku pracy. Rozwiązanie i wygaśnięcie umowy o pracę	385
1. Ustanie stosunku pracy.	385
1.1. Ochrona stosunku pracy przed zwolnieniem.	385
1.2. Wypowiedzenie stosunku pracy.	390
1.3. Wygaśnięcie umowy o pracę	396

2. Obowiązki pracodawcy związane z rozwiązaniem umowy o pracę	401
2.1. Obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy	401
2.2. Obowiązki związane z rozliczeniami publicznoprawnymi	408
2.3. Pomoc pracodawcy w sprawach emerytalno-rentowych	408
2.4. Przykład – zwolnienie pracownika z pracy	410
3. Upadłość lub likwidacja zakładu pracy	421
3.1. Obowiązki pracodawcy w przypadku likwidacji zakładu	421
3.2. Uprawnienia pracowników zlikwidowanego pracodawcy	426
3.3. Przywrócenie do pracy	431

Rozdział 8

Pozapłacowe świadczenia pracownicze	433
1. Podróże służbowe pracowników	433
1.1. Krajowe podróże służbowe	436
1.2. Zagraniczne podróże służbowe	447
1.3. Ujęcie składkowe i podatkowe podróży służbowych	452
2. Ryczałty i ekwiwalenty za używanie prywatnego samochodu do celów służbowych	455
2.1. Ryczałt za samochód	456
2.2. Ekwiwalent za rzeczywiście przejechane kilometry	457
2.3. Ujęcie składkowe i podatkowe ryczałtów i ekwiwalentów samochodowych	458
3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (ZFŚS)	461
3.1. Istota i cel tworzenia funduszu	461
3.2. Podmioty tworzące fundusz	465
3.3. Źródła i zasady tworzenia funduszu	466
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe w zakresie ZFŚS	471
3.5. Świadczenie urlopowe	473
4. Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy	474
5. Pozostałe świadczenia pracownicze	477
5.1. Posiłki i napoje profilaktyczne	477
5.2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	478
5.3. Ubiór służbowy	485
5.4. Artykuły spożywcze na potrzeby pracowników	486
5.5. Inne świadczenia rzeczowe, nieodpłatne lub częściowo nieodpłatne udzielane pracownikom	486
5.6. Ujęcie składkowe i podatkowe pozostałych świadczeń pracowniczych	490

Rozdział 9

Rozliczenie i dokumentacja wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych	495
1. Charakterystyka umów cywilnoprawnych	495

2. Zasady podlegania umów cywilnoprawnych ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu	506
2.1. Umowa-zlecenie	506
2.2. Umowa o dzieło	513
2.3. Zasady podlegania i rozliczania składek osób mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia	514
3. Rozliczenia z urzędem skarbowym i ZUS z tytułu umów cywilnoprawnych ..	518
3.1. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów-zleceń	518
3.2. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów o dzieło	524
4. Rozliczenie płatnika z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracownikiem	528
5. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego dla zleceniobiorców	531
5.1. Warunki uzyskania świadczeń	531
5.2. Zasady ustalania podstaw wymiaru zasiłków chorobowych	534
6. Koszty podróży służbowej zleceniobiorcy	537
7. Przykłady rozliczania i dokumentowania wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia i umowy o dzieło	538
Wykaz aktów prawnych	561